

Peter Maas

**INLEIDING TOT DE
UNIVERSELE
GESTALTTHEORIE**

*Wilt u kennismaken met deze theorie, dan is dat mogelijk via:
www.universegestalttheorie.nl*

© 2016 Peter Maas
Uitgeverij New Brave Books
Schrijver Peter Maas
Te bestellen bij Bol.com
ISBN 9789402145175

INHOUD

DEEL A

De regel van Hermes en de UG	blz. 4
Voor wie is deze theorie bedoeld?	blz. 5
Verantwoording van de inhoud	blz. 6
1 Wereld op de helling	blz. 12
2 Kennis in ontwikkeling	blz. 42
3 Wetenschap op dood spoor	blz. 104
4 Een uitweg uit de impasse	blz. 143
5 Bewustzijn in ere hersteld	blz. 191
6 De menselijke evolutie	blz. 223
7 Een twee drie in godsnaam	blz. 296
8 Pythagoras en Plato	blz. 318
9 Tot besluit	blz. 375
Schema's	blz. 381
Bibliografie	blz. 382
Namenregister	blz. 383
Zakenregister	blz. 386
Mythologisch-godsdienstige figuren	blz. 389

De regel van Hermes

Het is waar! Het is zeker. Het is de volle waarheid. Wat beneden is, is gelijk aan wat boven is, en wat boven is, is gelijk aan wat beneden is, opdat de wonderen van het Ene zich voltrekken.

Blavatsky

De wijzen die een methode hebben uitgevonden om het onbegrijpelijke een tastbare vorm te geven, konden dit alleen doen door hun toevlucht te nemen tot getallen en meetkundige figuren.

De Universele Gestalttheorie

De UNIVERSELE GESTALTTHEORIE is een eigentijdse poging om de universele leer te verklaren, welke leer in alle tijden over de hele aarde bij de wijzen bekend was.

Die universele leer was DE leer van alle grote wijsgeren en godsdienstleraren die op aarde hebben geleefd.

Alle godsdiensten die ooit hebben bestaan en nog bestaan, zijn meer of minder vervormd uit die ENE leer voortgekomen.

Er kan geen verschil zijn tussen die ENE leer en de ware wetenschap.

VOOR WIE IS DEZE THEORIE BEDOELD?

De Universele Gestalttheorie (UG) beschrijft de grondstructuur van de kosmos en de mens in al zijn aspecten. Hoewel dit eerste deel (A) volledig op zichzelf staat, is het de onmisbare voorbereiding om deze theorie te kunnen bestuderen zoals die in deel B wordt uitgewerkt. De Universele Gestalttheorie die strak logisch is opgebouwd en daarom in alle opzichten geverifieerd kan worden, geeft in beide boeken antwoord op talrijke vragen die het wezen van de mens betreffen. Daarvan enkele voorbeelden:

Wat was er vóór dit heelal?

Op welke wijze begrijpen wij God?

Is het heelal meer dan de hemellichamen die wij zien?

Is de mens in zijn diepste wezen goddelijk?

Is er een hoger soort bewustzijn dan ons huidige bewustzijn?

Wat is de betekenis van de regel van Hermes?

Hoe kan de regel van Plato worden toegepast dat de wereld wiskunde is?

Waarom zijn er meerdere onzichtbare lichamen en meerdere zielen?

Wat is de functie daarvan tijdens het leven en ook na de dood?

Wat gebeurt er na de dood?

Hoe verklaren wij onze parapsychologische vermogens?

Hoe functioneert het reïncarnatieproces?

Hoe heeft de mens zich ontwikkeld in het verleden, Lemurië, Atlantis?

Hoe komt het dat alle mythen in essentie gelijk zijn, en evenals het bijbelse

Genesis verwijzen naar een soort kennis die wij niet meer bezitten?

Met al deze vragen houdt de esoterie zich bezig. Maar die leringen hebben geen structuur omdat ze niet volgens de regels van de logica zijn opgebouwd. Daarnaast bevatten ze ernstige fouten, terwijl ze nergens aansluiten bij de wetenschap waar die aanvulling, verduidelijking of correctie behoeft. In tegenstelling daarmee biedt de Universele Gestalttheorie een allesoverkoepelend perspectief, waarin relevante kennis van de wetenschap met de esoterie wordt verbonden tot één logisch geheel. En omdat de UG een 21e eeuwse bewerking is van de universele leer der ingewijden, terwijl alle overleveringen uit de oudheid daaruit zijn voortgekomen, brengt dit boek de godsdiensten, mythen en andere overleveringen uit de oudheid op dezelfde lijn. De schets van die eenheid wordt in dit boek geopenbaard.

VERANTWOORDING VAN DE INHOUD

De ontwikkeling van de **Universele Gestalttheorie** (UG) is het resultaat van een gelukzalige obsessie die mij bijna dertig jaar heeft beheerst, maar nu is uitgewoed. In 1957, ik was toen veertien jaar oud, ontmoette ik iemand die vertelde dat hij de reïncarnatie was van Rembrandt. Ik wist toen nog niet wat ik daarvan wel of niet moest geloven, maar de opvatting van de wedergeboorte opende een wereld van perspectieven waarvan ik geen afstand meer heb gedaan. Nadat ik mijn onderwijzersopleiding had afgerond, leidde dat ertoe dat ik de theosofie ging bestuderen en mij in de astrologie bekwaamde. Ik raakte toen onder de indruk van de wijsheid van de Tibetaans-boeddhistische monniken Moria en Koot Hoomi, twee mensen die Blavatsky de kennis gaven die zij in de vorm van de theosofie naar het westen heeft gebracht. Enige vorm van persoonsverheerlijking was mij vreemd. Maar hun kennis werd voor mij onbetwifelbaar, toen ik tot de conclusie kwam dat hun inzichten van een andere orde zijn dan de kennis van de wetenschap, of de kennis die door helderziendheid wordt verkregen. Omdat ik mij daarnaast ook op mijn eigen vakgebied wilde ontplooiën, studeerde ik pedagogiek. Daar ontdekte ik bij mijn docenten en medecursisten een diepgewortelde afkeer tegen de wijsgerige vraagstukken die mij intens bezighielden. En zo leerde ik mijn interesse in het wezen van de mens te verbergen, waarmee ik net op tijd het oordeel ontliep een zonderling te zijn.

Door mijn specifieke interesse waren er in die tijd buiten de theosofie weinig kennisgebieden die mijn werkelijke belangstelling hadden. Maar ook de theosofische beweging trok mij niet, omdat men daar wel de boeken bestudeerde maar geen onderzoek deed. Mijn situatie veranderde in 1978 toen de inmiddels niet meer bestaande Vereniging voor Educatieve en Experimentele Hypnose, de VEEH, werd opgericht. Daar beoefenden we in werkgroepen het hypnotiseren, waarna ik al gauw zelfstandig onderzoek deed naar de waarde van de herbeleving van vorige levens. Dat leidde ertoe dat ik me ging bekwamen als regressie-reïncarnatietherapeut, waarna ik in 1983 docent werd bij het eerste instituut waar men op H.B.O.-niveau het vak van hypnotherapeut kon leren. In die tijd functioneerde ik nog als hoofd van een lagere school. Meer ruimte en tijd kreeg ik in 1985, toen ik onderwijzer werd aan mijn eigen school en jaar na jaar in deeltijdfunctie meer uren vrijwillig ontslag nam. In 1999 verliet ik het onderwijs om te

kunnen werken aan de ontwikkeling van deze theorie die nu pas wordt gepresenteerd.

Door mijn vele contacten als docent raakte ik bevriend met enkele helderzienden die mijn therapeutische begeleiding wensten, terwijl ik als wederdienst met hun mediamieke mogelijkheden kon experimenteren. Al doende begreep ik steeds beter hoe het reïncarnatieproces verloopt. Daarbij kwam ik in een uitermate lastig parket terecht, toen ik tot het inzicht kwam dat enkele belangrijke uitspraken van de eerder genoemde Tibetanen Moria en Koot Hoomi niet kloppen. Maar ondanks mijn toenmalige opvatting dat zij als representanten van de theosofie op geestelijk gebied het hoogste gezag vertegenwoordigden, hield ik me toch aan de theosofische leus 'Geen lering boven de waarheid'. Dat bracht mij na een zware innerlijke strijd tot het inzicht dat de theosofische leer niet alleen zeer onvolledig, maar ook gedeeltelijk vervormd en soms zelfs onjuist is overgebracht.

Dit nam niet weg dat het boek 'De Geheime Leer' van Blavatsky mijn kijk op het verleden grondig had veranderd. Zo was ik tot het inzicht gekomen dat er in de oudheid een besloten kennisgebied heeft bestaan dat zo geheim was, dat die kennis in de loop der tijd op enkele brokstukken na verloren is gegaan. Daarmee bedoel ik dat de grootste wijsgeren uit de onbekende oudheid het wezen en de structuur van de mens onwaarschijnlijk veel beter begrepen dan de moderne psycholoog of wijsgeer. Met betrekking tot die verloren gegane inzichten voelde ik me vooral aangetrokken tot de regel van Hermes die luidt 'zo boven zo beneden'. Daarnaast was de figuur Plato voor mij belangrijk. Nadat hij in Italië een geschrift van Pythagoras in handen had gekregen, vermeldde hij in zijn boek 'Timaios' dat de schepping 'zo boven zo beneden' een structuur heeft die we in enkele wiskundige figuren tegenkomen. Ook dat inzicht sprak mij aan, maar de vijf wiskundige (*Platonische*) figuren die hij in dat verband vermeldde zeiden mij niets.

Daarover nadenkend ontdekte ik dat de drie elementen van de bol, zijnde het middelpunt, de middellijn en de cirkelomtrek, een onderlinge verhouding hebben die we overal terugvinden in de structuur van de wereld. En daarmee was ik verkocht. Want voor mij was dat de herontdekking van een oeroud verloren gegaan inzicht, op basis waarvan ik in staat was de wereld in al zijn zichtbare en onzichtbare aanzichten op een geheel nieuwe

manier te bestuderen. De niet te remmen drang van het meer-willen-weten bracht mij daarna onophoudelijk naar een volgend punt van inzicht, dat ik zonder die dwangmatige stuwung nooit bereikt zou hebben. Vele aaahhh'ssss en oohhhh'ssss volgden elkaar in die tijd bijna dagelijks op.

Omdat ik wel begreep dat de bol uit meer elementen bestaat dan deze drie, ging ik verder met mijn analyse en ontdekte dat de bol als universele kosmologische figuur in negen fasen ofwel stappen is opgebouwd. Dat leidde ertoe dat ik ging spreken van **P**untland (*1^e dimensie*), **V**lakland (*2^e dimensie*), en **B**olland (*3^e dimensie*), welke “landen” in drie subniveaus zijn verdeeld. En deze negen subniveaus bleken een integraal zevenvoud te vormen. Met de vestiging van deze “landen” en hun subdimensies had ik de ingang gevonden, waarmee ik al mijn vragen kon beantwoorden op een manier die voortdurend pijnlijke correcties aanbracht in mijn persoonlijke opvattingen.

Zo kwam ik tot het inzicht, dat het absoluut onmogelijk is om de samenhang van leven en dood te begrijpen, inclusief het proces van de wedergeboorte, als we geen gebruik maken van deze zeer eenvoudige wiskundige vergelijking. Zelfs het godsvraagstuk bleek alleen op deze manier opgelost te kunnen worden. Daarbij aansluitend bracht ik in de naam Universele Gestalttheorie (*UG*) mijn visie tot uitdrukking, dat het universum volgens de oud-Egyptische regel van Hermes ‘zo boven zo beneden’ een volmaakt gestructureerd en definieerbaar karakter heeft. Dat deze visie op de werkelijkheid volledig nieuw lijkt, kan ik niet ontkennen. Maar wie het boek ‘De Geheime Leer’ van Blavatsky leest, kan met mij tot de conclusie komen dat ik onmogelijk iets nieuws kan bedenken. De grootste wijzen uit de oudheid hadden zoveel meer overzicht en inzicht dan wij ons kunnen voorstellen, dat wij in deze tijd slechts in staat zijn om een klein gedeelte van de oudste leringen te reconstrueren en in kaart te brengen. Maar omdat wij meer gericht zijn op de analyse dan vroeger, kunnen wij die oeroude inzichten veel gedetailleerder uitwerken dan ooit eerder het geval is geweest.

De door mij gevolgde werkwijze kunnen we begrijpen door in gedachten een puzzel te leggen. Op het moment dat we twee stukjes verbinden, zijn we er nog niet zeker van dat ze werkelijk bij elkaar horen. Maar als we op die manier verder gaan en steeds meer stukjes bij elkaar passen, ontstaat er

uiteindelijk een overzicht dat door geen scepticus teniet gedaan kan worden. Die blijft misschien tot het einde van zijn leven herhalen dat we niet kunnen bewijzen dat de samenstelling van die puzzelstukjes klopt, maar de door hem gewenste bewijsvoering is hier niet van toepassing. De legging bewijst zichzelf, doordat het plaatje van de puzzel steeds groter, duidelijker en overzichtelijker wordt. Maken we daarentegen een foute verbinding, en hoe vaak deed ik dat niet bij de opbouw van de Universele Gestalttheorie, dan kan het model door aanvullende vergelijkingen net zolang gecorrigeerd worden, totdat er niets meer vastloopt. Dat is de kracht van deze werkwijze.

Mijn uitwerking en presentatie van de Universele Gestalttheorie (*UG*) stel ik volledig ter discussie, omdat die door anderen aangevuld en verbeterd zal moeten worden. Maar als theorie is de *UG* geen hypothese, omdat deze benadering van de werkelijkheid een kwestie is van “to see or not to see”. Dat standpunt maakt mijn positie kwetsbaar, omdat niemand het in zijn hoofd zal halen om een theorie zo te presenteren. Als ik er daarom niet volmaakt zeker van was dat de *UG* is gebaseerd op de universele leer die in alle eeuwigheid heeft bestaan, durfde ik dat nooit te zeggen. Noch zou ik daartoe de behoefte voelen.

In het eerste hoofdstuk van dit boek verkondig ik in navolging van Fritjof Capra de mening dat wij in een zeer bijzonder tijdperk leven. In mijn visie vereist de tijdgeest namelijk dat alle wetenschappen in de loop der tijd vernieuwd worden op basis van een volstrekt nieuw wereld- en mensbeeld. Die transformatie gaat echter niet vanzelf en zeker niet zo snel als veel idealisten hopen. Het tweede hoofdstuk verklaart de noodzaak van die transformatie vanuit een historisch perspectief. Het derde hoofdstuk wijst op de fundamentele tekorten en fouten van het materialisme dat hoogtij viert in de wetenschap, terwijl het vierde en vijfde hoofdstuk daarvoor een alternatief bieden. Telkens gaat het bij deze beschouwingen om de samenhang van de wetenschap, de godsdienst en de theosofie. In dat verband beschrijft hoofdstuk 6 een totaal ander zicht op de ontwikkeling van de mensheid dan we horen van de wetenschap. Daarbij wordt de menselijke ontwikkeling in Lemurië en Atlantis besproken, waarbij wordt aangetoond dat er vroeger mensen waren, die veel diepere inzichten hadden en over meer kennis beschikten dan wij kunnen bevatten. In hoofdstuk 7 bespreek ik een paar belangrijke vondsten, waarna in hoofdstuk 8 de leer van Plato wordt behandeld. Omdat Plato een ingewijde was, heeft men de

essentie van zijn ideeënleer nooit goed begrepen. Daarop ga ik dieper in, vooral omdat zijn ideeënleer verwijst naar het goddelijke bewustzijn van de ingewijden. Bij de bespreking van zijn leer toon ik aan dat de UG en de leer der ingewijden tot in de kleinste details gelijk zijn.

Omdat de UG een visie verkondigt die de wetenschap, de godsdienst en de esoterie op één lijn brengt, zal de lezer in beginsel bereid moeten zijn om afstand te doen van alle materialistische, dogmatische en antireligieuze standpunten die in deze wereld als onwrikbaar gelden. En toch gaan die allemaal, zonder enige uitzondering, tegen de logica van het gezonde verstand en deze theorie in. Bij dat soms moeilijke loslatingsproces en de doordenking van de door mij aangegeven vraagstukken wens ik de lezer evenveel leesplezier, frustratie en nieuwe inzichten als de ontwikkeling van de UG en het schrijven van dit boek mij hebben gegeven.

- Hierna kort ik de Universele Gestalttheorie af als **UG**, terwijl het boek ‘De Geheime leer’ van Blavatsky als ‘de **GL**’ wordt weergegeven.

- Vrij vaak komt in dit boek het begrip universum aan de orde. Voor de broodnodige variatie maak ik daarom afwisselend gebruik van de namen heelal, kosmos of het Hele Al. Waar ik alleen doel op het zichtbare stoffelijke heelal, wordt dat vanzelf duidelijk. In alle andere gevallen doel ik op het universum in al zijn aspecten naar geest, bezieling en stoffelijke vorm.

- Gemakshalve schrijf ik ‘hij’ waar zij/hij of hij/zij hoort te staan.

Tot besluit vermeld ik mijn dank aan mijn vrouw Sam(*mie*), die mijn werk door haar unieke kwaliteiten op (*on*)juistheden kan beoordelen en dat ook heeft gedaan. Zij kan schouwen wat in deze tijd zeer zeldzaam is en nog nooit in een boek is beschreven. Informatie die door helderziendheid wordt verkregen, kan uitermate subjectief gekleurd zijn. Maar wie schouwt is op dat moment niet persoonlijk bewust maar collectief bewust, waardoor de aldus verkregen informatie zuiver en niet gekleurd is door persoonlijke opvattingen. Daar staat als “nadeel” tegenover dat het vrijwel onmogelijk is om de geschouwde indrukken zonder hulp om te zetten in begrippen. Het schouwen ofwel lezen in de akashakronieken en onze samenwerking bij de verwoording van die indrukken wordt in hoofdstuk 8 besproken. Zonder onze samenwerking en haar inzichten had de UG nooit het niveau bereikt

dat het nu heeft, waarbij ik het aan de lezer overlaat om de waarde en het niveau van deze theorie te beoordelen.

P.S. Deze theorie is de loop van vele jaren tot ontwikkeling gebracht en in reeksen verbeterde versies in enkele studiekringen besproken. Voor het eerst werd het in 2009 als een boek aangereikt. Dat de hoofdstukken in verschillende jaren zijn geschreven, blijkt wel uit de jaartallen die in sommige hoofdstukken zijn vermeld. Deze laatste en definitieve uitgave heeft plaatsgevonden in 2016.

HOOFDSTUK 1 WERELD OP DE HELLING

INLEIDING

In dit eerste hoofdstuk bespreek ik mijn opvatting dat we in een zeer bijzondere tijd leven. Enerzijds wordt het onmogelijke steeds vaker mogelijk, waarbij er verworvenheden ontstaan die we niet graag meer willen missen. Anderzijds groeit er een steeds grotere onvrede met de wijze waarop het er in de wereld aan toe gaat. Velen hopen daarom op een betere wereld die snel aanbreekt, terwijl anderen denken dat geweldige rampen alles gaan vernietigen. Deze tegenstelling tussen idealisme en pessimisme is naar mijn mening een uitdrukking van de polariserende tendens die het kenmerk is van de huidige tijdgeest. In dat verband werk ik in dit boek de gedachte uit dat de evolutie van de mensheid niet aan het toeval is overgeleverd, maar een cyclisch patroon volgt dat zich ontwikkelt in de polariteit van geest en stof. Na iedere zeer langdurige golfbeweging waarin de focus op de materiële aspecten van het bestaan wordt gericht, komt er een tegengestelde ontwikkeling waarin de focus op de geestelijke aspecten van het bestaan ligt. Momenteel wordt dat golfpatroon gekenmerkt door een overgangsfase van het materiële naar het spirituele, welke omwenteling zo fundamenteel is, dat die zich onmogelijk snel en geruisloos kan voltrekken. Wie het sterkst is gericht op de materiële waarden van het leven, zal steeds meer verstrikt raken in de problematiek dat allerlei processen op een groter wordende schaal onbeheersbaar worden. Agressie, zinloosheid, nihilisme en destructie gaan in dat veld zodanige vormen aannemen, dat een toenemend aantal mensen meer en meer op zichzelf wordt teruggeworpen. Wie daarentegen meer is gericht op de geestelijke waarden van het leven, leert van iedere tegenslag dat er meer eenheid ontstaat in de mate dat men zich daar bovenuit werkt. Naarmate deze polariteit van isolatie en verbinding zich herkenbaarder gaat manifesteren, wordt het duidelijker welke kant een ieder uitgaat. Want hoe de wereld zich ook mag ontwikkelen, ieder individu creëert daarbinnen toch zijn geheel eigen wereld. Dat aannemelijk te maken in deze verwarrende tijd is de zin van dit eerste hoofdstuk, terwijl het doel daarvan duidelijk wordt in het tweede hoofdstuk. Daarin leg ik verband tussen de kenmerken van deze overgangsfase en de wedergeboorte van verloren gegane geestelijke kennis die vroeger bij de inwijding hoorde en daarmee strikt geheim was voor de wereld. De reconstructie van die onbekende leer op basis van bestaand materiaal is het doel en de functie van de Universele Gestalttheorie.

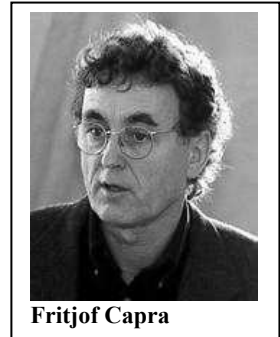
AAN DE VOORAVOND VAN EEN HOGER BEWUSTZIJN

We leven in een wonderlijke en in mijn opvatting zelfs unieke tijd. Enerzijds is er op verschillende gebieden nog nooit zoveel kennis geweest, waardoor we in dat opzicht aan de top staan. Anderzijds wordt deze kennis toegepast op een manier die soms van weinig wijsheid getuigt. Ik denk dat het woord vèr-stand duidelijk aangeeft op welke ver-weg-staande wijze zoveel vèr-standelijke mensen in de wereld staan. In deze tijd waarin het onmogelijke mogelijk wordt, het gekste niet gek genoeg is en de rechten meer nadruk krijgen dan de plichten, draait een deel van de mensheid dol in de onbevredigbare drang naar het meerdere van wat men al heeft. Gelijktijdig worden talloze vraagstukken genegeerd die betrekking hebben op de immateriële waarden van het leven. Zelfs de machtigste landen houden betrekkelijk weinig rekening met het algemene belang en denken primair aan hun eigen voordelen. Dat gedrag is soms zo destructief ten opzichte van de aarde en haar talrijke levensvormen, dat we mogen verwachten dat er in deze tijd weinig interesse bestaat in het spirituele. In werkelijkheid neemt de belangstelling daarvoor echter hand over hand toe.

Talrijke zeer vèr-standige mensen zijn ernstig bezorgd over de spirituele opleving die in het laatste kwart van de 20e eeuw is ingezet en in deze eeuw zijn vervolg vindt. Want die tendens vatten ze op als een terugkeer naar de tijden van weleer toen het bijgeloof nog welig tierde. Zij zijn daarin zelfs zo vèr-standig, dat ze weigeren hun oor te luisteren te leggen bij al diegenen die dankzij die spirituele ontwikkeling een diepere zingeving in hun leven hebben gevonden. Aan de ene kant wil een toenemend aantal vèr-standelijke mensen de wereld in positieve zin veranderen, terwijl zij daarvan in hun onuitputtelijke goedbedoelende regelzucht een steeds grotere puinhoop maken. Aan de andere kant probeert een klein maar toenemend aantal mensen niet de wereld maar zichzelf te veranderen. Deze wonderlijke tegenstelling vindt plaats in een periode waarin de menselijke ontwikkeling op een keerpunt lijkt te staan.

Veel is daarover geschreven door mensen die aan die ommekeer een eigen invulling geven. Zo voorziet Bill Gates¹ een mooie toekomst waarin de computer de wereld gaat beheersen. Hij baseert zijn visie op de mogelijkheden van de techniek, maar het lijkt mij toch iets logischer om te verwachten dat andere factoren dan zijn software de komende ontwikkelingen bepalen. Mijn opvattingen sluiten wat dat betreft iets beter aan bij de socioloog Alvin Toffler,

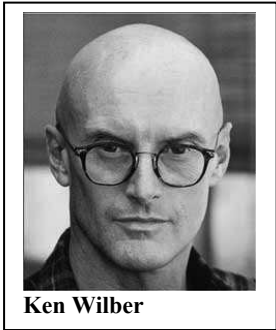
die in ‘De derde golf’² zijn verwachting weergeeft dat er na de agrarische en industriële revolutie van de vorige eeuwen een derde golf komt die een nieuwe maatschappijvorm inzet. Meer affiniteit voel ik voor de opvattingen van Jim Lovelock die in zijn voorwoord op Fritjof Capra’s boek ‘Het keerpunt’³ het volgende schrijft. “Aan de voornaamste vraagstukken van onze tijd, kanker, misdaad, vervuiling, inflatie en het energietekort ligt één en hetzelfde krachtenspel ten grondslag. We leven in een tijd van verandering die dramatisch en vol gevaren is, een keerpunt voor onze planeet als geheel. We hebben een nieuwe visie nodig, die het mogelijk maakt dat de krachten die de wereld omvormen, samenstromen in een positieve beweging voor sociale verandering.” Daarbij aansluitend schreef professor van Praag (✠) in zijn voorwoord op ‘De Aquariussamenzwering’⁴ van Marilyn Ferguson: “Een machtig netwerk is bezig om radicale veranderingen teweeg te brengen in alle lagen van de bevolking. Zij hebben gebroken met bepaalde grondbeginselen van het westers denken en misschien zelfs met het verleden. Dit netwerk, de aquariussamenzwering, is een geest die al veel mensen voor zich gewonnen heeft. Of de huidige onrust naar een allesomvattende sociale ineenstorting leidt, of dat er een doorbraak komt naar een volgende fase in de evolutie van de mens, hangt voor een groot deel af van deze aquariussamenzwering.”

Op dat punt wijkt mijn visie duidelijk af. Ik ben het eens met de stelling dat het bij al die vraagstukken gaat om één en hetzelfde krachtenspel, want dat krachtenspel is de uitdrukking van de tijdgeest. Maar diezelfde tijdgeest maakt ons ook duidelijk dat de volkeren der aarde zich niet laten besturen door een aantal zeer goedwillende mensen die bereid zijn hun eigen belang ondergeschikt te maken aan het algemene belang. Daarbij is het zelfs de vraag of wij wel weten wat het algemene belang is, mede omdat idealisme en realisme op dit punt moeilijk te scheiden zijn. Het bestaan en de waarde van dat aquariaanse netwerk onderschrijf ik volledig, maar acht die samen­zwering niet in staat om dat veranderingsproces op mondiale schaal tot stand te brengen. Dat die positieve invloed absoluut onmisbaar is en zelfs bij de huidige tijdgeest hoort, benadruk ik maar al te graag. Maar tevens moet gezegd worden dat die groep niet meer is dan het allerbovenste topje van het zichtbare gedeelte van de ijsberg.

Wat het aandeel idealisme betreft binnen dat netwerk, stellen veel astrologen dat zodra het vissentijdperk (*pisces*) overgaat in het watermantijdperk

(*aquarius*), er meer vrijheid, gelijkheid en broederschap zal ontstaan. Heel mooi, want ik zou er mijn uiterste best voor willen doen om dat waar te maken. Maar beseft men wel hoe die prachtige ideeën werden uitgeleefd toen de Franse revolutie begon met dezelfde drie woorden? Men oppert weliswaar dat de mensheid in twee eeuwen zodanig is veranderd, dat die idealen nu wel

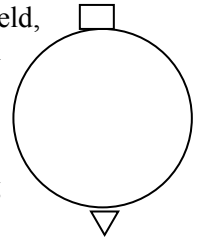
op de juiste wijze worden uitgedragen. Maar waaruit blijkt dat? Uit al die communes waarin men vol enthousiasme ging samenwonen ten einde die idealen te verwerkelijken? Ik vraag me nauwelijks af hoeveel van die groepen in deze tijd zijn uitgegroeid tot een hecht samenlevingsverband, want het antwoord daarop is bekend. Het viel bijna altijd tegen, omdat er onvoorziene problemen kwamen die werden veroorzaakt door de andere leden van de groep. Zelden door de enthousiaste deelnemer zelf. Ken Wilber heeft dat goed

begrepen, want achter het idealisme van de new-agebeweging signaleerde hij een narcistische inslag die hem deed spreken van het ik-tijdperk. Hoewel ik vermoed dat hij met die uitspraak de werkelijke oorzaak van die spirituele ervaring niet heeft gepeild, doen we er toch verstandig aan zijn visie niet onmiddellijk te verwerpen. Een andere manifestatie van dat idealisme drukt zich uit in het geloof dat het jaar 2012 samenvalt met dat keerpunt, welk jaartal zou zijn aangegeven door de Maya's. Wat maakt het uit. Want als eenmaal is gebleken dat die verwachting niet is uitgekomen, vindt de pure idealist weer wat anders, omdat die niet wil leven in een wereld die in deze fase evolueert door "achteruit" te gaan.

Toch geloof ik dat die aquariaanse samenlevingsvormen wel tot ontwikkeling komen. Ze worden naar mijn inschatting echter geboren uit pure noodzaak en niet uit een sprankelend soort idealisme. Ik verwacht in dat opzicht dat de huidige onrust leidt naar een mondiale sociaal-maatschappelijke en economische ineenstorting (*deze zin dateert uit 1980*), die na de noodzakelijke aardse beroeringen de zoveelste doorbraak wordt naar een volgende fase in de evolutie van de mensheid. Hiermee geef ik aan dat er naar mijn inzicht veel meer aan de hand is dan de meeste mensen beseffen, in die zin dat de mensheid als geheel in het huidige stadium van de evolutie nog niet in staat is om dit allesberoevende en ingrijpende keerpunt op een verantwoordelijke wijze te verwerkelijken.

Omdat mijn toekomstvisie nu wel erg pessimistisch lijkt te worden, wil ik daarover enige duidelijkheid betrachten. Mijn verwachting is gebaseerd op de theorie dat de westerse beschaving zijn tijd heeft gehad, wat als verschijnsel vrij normaal is omdat elke beschaving ooit aan zijn einde komt. Maar nooit eerder heeft de mens in de ons bekende geschiedenis de wereld zo groot gemaakt en zo veranderd als in deze eeuwen. En daardoor zal het zich aandienende desintegratieproces dieper ingrijpen dan wij ooit eerder hebben meegemaakt. In dat verband werk ik in de UG de theorie uit, dat iedere ontwikkeling van welke aard en duur dan ook een cyclisch verloop heeft. De evolutiecyclus die de huidige overgang bewerkstelligt, heeft in de eerste helft de materiële aspecten des levens benadrukt, waarna de geestelijke aspecten in de komende evolutiefase worden geactiveerd#.

Om de structuur van dat ontwikkelingsmodel duidelijk te maken, neem ik de tol in gedachten waarmee ik in mijn jeugd speelde. Boven bij het ronde blokje klemde ik een dik touw vast, dat daarna rechtstreeks ging naar de punt onderaan de tol, waarna het om de tol werd gewikkeld, steeds hoger naar het midden toe. Op het moment dat de tol halverwege was opgewonden, gooide ik hem weg waarbij het touwtje werd vastgehouden en de tol snel ging draaien. Als we die rondwenteling als model nemen voor de evolutie, stellen we ons voor dat we elke wikkeling omhoog met dezelfde omwentelingsnelheid ronddraaien.

Die gelijkmatigheid heeft tot gevolg dat er bij de omwikkelingen onderaan de tol vrijwel geen touw door onze handen glijdt, terwijl er steeds meer touw nodig is voor één omwikkeling als we hoger komen. Halverwege de tol gaat de maximale touwlengte per omwenteling door onze vingers, waardoor het touwtje op dat moment het snelst door onze vingers schiet.

Dat moment staat naar mijn inzicht symbool voor de tijd die tegenwoordig steeds sneller lijkt te verlopen. Verder staan de doorsnede van de bol die in het midden maximaal is en de omvang symbool voor alles wat onophoude-

De cyclus waarop ik nu doel duurt naar mijn inzicht heel lang, veel langer dan de betrekkelijk korte cyclus van 26.000 jaar waarbinnen de astrologische overgang plaatsvindt van het vissentijdperk naar het watermantijdperk (*aquarius*). Hieraan voeg ik toe dat het storend zou zijn als ik hierna steeds de zin toevoeg “naar mijn inzicht”. De lezer kan dat vanzelfsprekend naar behoefte overal zelf invullen.

lijk groter en omvangrijker wordt. Denk daarbij aan het groeiende aantal mensen op aarde, of de steeds grotere schaal waarop men meent alles te moeten regelen, verbinden en organiseren. Deze versnellende tendens heeft bij de meeste economen zelfs de gedachte doen postvatten, dat elk bedrijf moet groeien om te kunnen overleven, terwijl dit model de uiteindelijke gevolgen daarvan laat zien. Deze tendens blijft doorgaan omdat die niet te stoppen is, waarna op allerlei verschillende gebieden de onvermijdelijke momenten aanbreken dat de centrifugale krachten onbeheersbaar worden. Daarmee laat dit model zien dat de westerse beschaving in deze fase van de evolutie explosief groeit en gelijktijdig aan innerlijke kracht verliest, als gevolg waarvan steeds meer verbanden uiteenvallen en de onbestuurbare chaos toeneemt.

Buiten het feit dat de mensheid als geheel het bewustzijn mist om dat versnellingsproces op een constructieve wijze vorm te willen en te kunnen geven, brengt de aarde na verloop van tijd alle verstoringen weer in evenwicht. In dat opzicht ben ik minder bezorgd dan Lovelock (*blz.14*), die zich afvraagt of de aarde wel in staat is om die verstoringen te herstellen. Die bezorgdheid deel ik niet, aangezien die verstoringen en dat herstel een onlosmakelijk aspect vormen van het evolutiepatroon dat door die tol wordt gesymboliseerd. Natuurlijk dragen u en ik de volle verantwoording voor het welzijn van deze planeet, waardoor wij daarnaar binnen onze mogelijkheden dienen te handelen. Niet om angstig, idealistisch en krampachtig te proberen om de dingen te voorkomen, maar om de juiste weg te zoeken in het grote geheel. En die weg is voor iedereen anders. In dat opzicht geloof ik vooral in de waarde van de individuele verantwoordelijkheid en van jaar tot jaar iets minder in de waarde van de ingrepen van bovenaf.

Halverwege de opgaande cyclus breekt de volgende fase aan die kan worden weergegeven door de windingen die vanaf het midden naar de top gaan. Daarmee laat dit model zien wat er gebeurt nadat de westerse beschaving zijn groeikracht heeft verloren en de grote schoonmaak voorbij is. De overgebleven samenlevingsvormen vallen niet verder uiteen, want daarin zit het nieuwe leven dat nu al op sommige plaatsen tot wording begint te komen. In dat perspectief gaan de ontwikkelingen gewoon door, zij het dat er daarna sprake is van een omkeringsproces. In negatieve zin is er dan geen enkele ruimte meer voor egocentriciteit en negativisme, terwijl het leven een nieuwe inzet vraagt die destructiviteit onmogelijk maakt. Niet

de materiële aspecten groeien het sterkst in de volgende fase van de evolutie, maar de geestelijke, als gevolg van het feit dat de verbindende krachten steeds meer van binnenuit gaan komen. Toekomstige samenlevingsvormen zullen daardoor primair worden gedragen door het algemene belang, wat nu nog een utopie is. Een dergelijke ingrijpende ommekeer kan onmogelijk vanzelf gaan, want alles moeten we leren, vrijwel altijd tegen wil en dank. Daardoor verwacht ik dat de veranderende omstandigheden ons in de loop der tijden in positieve zin zullen dwingen om anders naar de wereld en onszelf te leren kijken. Daarbij is het niet de vraag of ik gelijk heb, want mijn visie is niet meer dan een persoonlijk inzicht. Een ieder kan zichzelf onderzoeken met de vraag hoe zijn houding zou zijn als ik onverhoopt gelijk heb. Dat is de vraag, want alleen in dergelijke confrontaties leren we onszelf kennen zoals we werkelijk zijn.

MATERIALISME EN SPIRITUALISME

Deze verwachting is voor een deel gebaseerd op een tweeledige ontwikkeling die in de zeventiger jaren is ingezet. Naast de impuls die primair is gericht op de materiële factoren des levens, kwam er een tegengestelde impuls tot ontwikkeling die primair is gericht op het geestelijke. Als voorbeeld daarvan zien we dat wetenschappers onophoudelijk streven naar meer exactheid en het ontdekken van steeds kleinere details, welke tendens veroorzaakt wordt door de gerichtheid op de materie. Tegengesteld daaraan is de impuls die met de term bewustwording beschreven kan worden. Met name op het terrein van de alternatieve geneeskunde werkt die impuls uit, waardoor de samenhang van het lichaam en de geest op dat terrein de volle aandacht krijgt. Daarmee suggereer ik niet dat reguliere artsen geen aandacht hebben voor de invloed van het bewustzijn op het lichaam. Maar in algemene zin is die tendens er wel. Daar staat tegenover dat we op het terrein van de alternatieve wetenschappen allerlei spirituele “genezers” tegenkomen die tamelijk onverantwoord aanrommelen. Het is daarom onzinnig om de specifieke waarden van de reguliere en de alternatieve geneeskunde tegen elkaar af te wegen, want het ene kan niet meer zonder het andere. Daarom gaat het in deze tijd primair om het vinden van een nieuw soort evenwicht. En dat geldt niet alleen voor dit gebied, maar voor alle terreinen waar die beide impulsen zich manifesteren.

In dat opzicht maak ik een globale indeling in twee verschillende grondhoudingen. Mensen in wie de eerste grondhouding overheerst, zijn

eenzijdig op de materie gericht en geloven niet in een hogere besturingsvorm. Zij schrijven alle ontwikkelingen in de wereld toe aan menselijk handelen, wetmatige ontwikkelingen en toeval. De tweede groep gelooft wel in een hogere besturingsvorm en wijst elke vorm van toeval af, want alles heeft een betekenis. Wanneer we de ene groep materialistisch noemen en de andere spiritualistisch, nemen de gelovigen een tussenpositie in die ik niet apart typeer. Met de schets van deze tweedeling heb ik namelijk een doel. Naarmate de tijdgeest zich ontwikkelt en de problemen in de wereld toenemen en meer ellende veroorzaken, verwacht ik dat er een groeiende scheiding ontstaat tussen mensen wier instelling eenzijdig wordt getypeerd door één der beide grondhoudingen. Omdat ik probeer die tegenstelling te verhelderen, **drijf ik die tegenstelling hierna op de spits**, waarbij ik geen enkele bedoeling heb om iemand daarmee te kwetsen. Daarom benadruk ik dat het mij nimmer gaat om het individu, maar alleen om de tegenstrijdige attitudes die in ieder van ons zo herkenbaar kunnen zijn. Wie zich desondanks door mijn karakterisering gekwetst voelt, weet dat hij zich op dat punt met één der beide typen identificeert.

Omdat mensen van de eerste groep geloven in toeval, nemen gevoelens van zinloosheid, onvrede en onmacht toe naarmate hun problemen verergeren en hun leven steeds meer ontregeld wordt. In escalerende omstandigheden worden ze in toenemende mate op zichzelf teruggeworpen, wat bijna vanzelf leidt tot depressiviteit. Ook kunnen ze zich verbinden in negativiteit, wat zich uit in destructief en agressief gedrag. Wie zien dat nu al bij een deel van de jeugd dat lichamelijk en/of geestelijk is verwaarloosd, terwijl hun creatieve vermogens onvoldoende tot ontwikkeling zijn gekomen. Als de positieve energie geen uitlaatklep heeft gevonden, zien ze geen uitweg meer in het leven. En als die ongestructureerde energie er toch uit moet, leidt dat tot onhanteerbaar gedrag.

Geestelijke groeiprocessen verlopen precies andersom. De mogelijkheden die ontstonden in het laatste kwart van de 20^e eeuw maakten de spirituele ervaring mogelijk die het tweede kenmerk is van deze tijd. Mensen die een toenemende behoefte voelden om zich geestelijk te ontplooiën, kregen in die tijd alle kansen om aan zichzelf te werken. Die ontwikkeling was en is niet altijd rozengeur en maneschijn, want velen kwamen in eerste instantie zwaar in de problemen. En pas daarna drong het besef tot ze door, dat ze zich daarvan alleen konden bevrijden door heel hard aan zichzelf te werken. Vaak voel(d)en

ze zich gedwongen om belemmerende relaties te verbreken en/of materiële zaken los te laten, waarbij soms kolossale inschattingfouten werden en nog steeds worden gemaakt. Maar naarmate de problemen beter worden verwerkt, ontstaat er een groeiend besef van innerlijke vrede en zingeving. Hier vindt dus het omgekeerde plaats, in die zin dat de verwerking van materiële problemen leidt tot geestelijke groei. Daarbij leert men zichzelf en de wereld van een andere kant kennen, in een tijd dat anderen onbekommerd aan alle narigheid voorbij lijken te gaan. Dat is niet altijd gemakkelijk te accepteren. Maar wie daardoor leert begrijpen waarom de dingen gaan zoals ze gaan, ziet in dat de mens niets overkomt dat niet bij zijn ontwikkeling hoort. In die visie creëert de mens onbewust en bewust zijn eigen situatie, ook in pijn en narigheid. Men tracht dan voortdurend de zin van alle gebeurtenissen te begrijpen en anticipeert niet als een negatieve pessimist op de toekomst. In tegenstelling daarmee probeert men zo positief mogelijk te handelen waar er gehandeld kan worden en laat men dat na waar dat verspilling is van energie.

Materialisten en spiritualisten denken dat ze door hun verschillende geaardheid weinig met elkaar gemeen hebben, maar dat is niet juist. De kracht van de ene opvatting is namelijk de zwakte van de andere, waardoor ze elkaars attitudes spiegelen. Omdat de mens veelal de betere eigenschappen bij zichzelf zoekt, projecteren wij in deze tegenstelling onze minder goede eigenschappen als een schaduw op de tegenpartij. Wie zich conformeert aan het materialisme, ergert zich daardoor al gauw aan de spiritualistische eigenschappen die hij in zichzelf verdringt. Dat maakt de veroordelende materialist veel spiritueler dan hij zich zou wensen. Wie zich daarentegen opvallend spiritueel opstelt, is om dezelfde reden doorgaans veel materialistischer dan hij wil erkennen.

Materialisten staan het liefst met beide voeten op de grond, wat een geaard en stevig uitgangspunt is. Zij lopen daarbij wel het gevaar dat ze met de bodem vergroeien, waardoor hun bewegingen trager worden en zelfs tot stilstand kunnen komen. Een zekere verstarring is daarvan het resultaat. Daar staat de vaagheid en veranderlijkheid van de spiritualist tegenover die de materialist een gruwel is. Hij betitelt die mensen als draaitollen en zwevers. De spiritualist zegt op zijn beurt dat hij geen behoefte heeft aan zo'n vastgewortelde stek, omdat hij vooruit wil in zijn geestelijke ontwikkeling. Wat de materialist vaagheid noemt is niets minder dan zuivere intuïtie, terwijl de gesuggereerde veranderlijkheid in zijn karakter ervan getuigt dat hij zich soepel opstelt. Zodoende zweeft en draait hij niet,

maar is steeds op zoek naar de waarheid. Als hij daarbij eerlijk is, erkent hij wel een hogere positie ingenomen te hebben dan de materialist, waardoor zijn overzicht veel ruimer is. Hij ergert zich dan mateloos als de tegenpartij zijn schitterende vergezicht zonder blikken of blozen omlaag haalt. Aangezien dat gebeurt bij schering en inslag, verandert de spiritualist zijn verticaal hogere positie in een horizontaal verdere. Wie anders dan de materialist is daarvan het slachtoffer, want alleen die is in geestelijk opzicht minder ver ontwikkeld. Toch voelt de materialist zich daardoor niet benadeeld. Want die is dik tevreden met zijn plekje op de grond, waar hij de dingen om zich heen veel scherper kan zien. Dat zogenaamde hogere vergezicht is voor hem veel te vaag en te irrealistisch om zich daarmee bezig te houden.

Zoals zo vaak het geval is, ligt ook de waarheid in deze tegenstelling ergens in het midden. De materialist is zweverig in zijn veroordeling van de mens die onophoudelijk op zoek is naar de diepere zingeving van het leven. De spiritualist is materialistisch waar hij zich verheft boven het lagere waarvan hij meent vrij te zijn. Zijn doorzichtige uitspraak “ik sta daar boven” verradt zijn behoefte aan een soort stabiliteit die er nog niet is. Aangezien de spiritualist zich van nature interesseert in zaken als het leven na de dood, karma en wedergeboorte heeft de materialist goede redenen zich met dat soort dingen niet bezig te houden. Want als het zo moet, hoeft het niet. Hoe het dan wel moet, is zijn zaak niet. Verder is het duidelijk dat de materialist zich van nature thuis voelt in de wetenschap, terwijl de spiritualist meer gericht is op de esoterie. En alleen als we ons op alle terreinen thuis voelen, getuigen we van een zeker evenwicht.

RATIONALISME EN SPIRITUALISME

De tegenstelling tussen de wetenschap en de esoterie die als een rode draad door dit boek loopt, kunnen we ook verbinden met de begrippen rationaliteit en spiritualisme die hierna aan beide kanten van de spiegel worden gezet. In de wetenschap komen we veelvuldig het begrip rationalisme tegen, waarbij het rationele gedrag wordt gewaardeerd als een verstandige aanpak van bepaalde problemen. Men is in crisissituaties bijvoorbeeld veel beter in staat om de juiste beslissingen te nemen, als men zich niet door emoties laat meeslepen of afleiden. Die houding kan levensreddend zijn als iemand zijn angst of persoonlijke betrokkenheid bij

gevaar kan onderdrukken. Om dat functionele rationalisme gaat het niet in de hierna te bespreken tegenstelling. Ik doel hier op de mens die er voortdurend prat op gaat dat hij rationeel is en analytisch denkt, terwijl hij in die houding zijn zwakte verraadt. Zijn rationaliteit is geconditioneerd, in die zin dat zijn levenshouding hem in de greep heeft. Want als we vragen voor de afwisseling eens een beslissing te nemen in de volle kracht van zijn gevoelsleven, zal hem dat niet lukken. Daarmee verwacht hij zijn zwakte dus met kracht.

Zonder dat veel mensen dat beseffen, liggen onbewuste angstgevoelens en onzekerheid aan dat vèr-standelijk rationalisme ten grondslag. Die gevoelens zijn niet bewust onderdrukt en weggestopt, waarbij men zich flinker voordoet dan men in werkelijkheid is. Die mens is er volledig van overtuigd dat die houding niet uit angst of onzekerheid voortkomt. Maar als we opperen dat hij op een onbewust niveau misschien wel angstig is, zien we dat bevestigd door het onnadenkende verzet en de afwerende lichaamstaal. Door mijn werk als regressietherapeut heb ik ervaren dat het grootste deel van alle (*on*)bewuste angsten wortelt in de middeleeuwen die zo vol onbegrepen gevaar waren. Wij geloven niet dat het verleden in deze verlichte tijd nog zo'n grote rol kan spelen. Maar wie ooit een traumatische gebeurtenis uit een vorig leven [= vl] heeft herbeleefd, weet dat eeuwenoude nog niet verwerkte angsten in ons onderbewustzijn doorwerken. In dat opzicht verbergt dat rationalisme een positief element, omdat het verlamme karakter van die angsten op de lange duur door dat schijnzekere gedrag getransformeerd wordt. Maar voordat het zover is, neigt men ertoe andersdenkenden verbaal aan te vallen waar dat volstrekt onnodig of zelfs ongewenst is. Men projecteert zijn onmacht op de tegenstander en valt die aan op de zwakste plek. Daarmee is de vèr-standelijk rationele mens zijn eigen tegenstelling. Enerzijds leert hij door de kracht van zijn woorden een plaatsje in de wereld te veroveren. Anderzijds misbruikt hij die kracht, om te voorkomen dat hij geconfronteerd wordt met reacties op de minder aangename kant van zijn gedrag.

Die onverwerkte angsten en onzekerheden werken op een collectieve wijze in ons door en manifesteren zich op een rationele wijze in het materialisme, scepticisme en atheïsme. Omdat er in de middeleeuwen weinig zekerheden waren en de ongrijpbare duivel overal om ons heen loerde, rationaliseert de

vèr-standelijke wetenschapper het onzichtbare weg dat hij niet be-**grijpen** en be-**vatten kan**. Ook het ongenueanceerde verzet van de reguliere geneeskunde tegen de alternatieve ontwikkelingen is in de kern een afweerreactie tegen het bovennatuurlijke, dat zo bedreigend is omdat het niet kan worden waargenomen en **gegrepen**.

Hierna komt de vèr-spiritualiseerde mens in beeld die zich met bruisend enthousiasme richt op lokkende verten. Helaas is zijn horizon te ver om het hele gebied te kunnen overzien, waardoor zijn gerichtheid weinig is gecentreerd. Als gevolg daarvan ziet hij vage omtrekken, maar mist de details niet, tevreden als hij is met zijn verheven uitzicht. Wanneer we hem vragen zijn inzichten helder te verwoorden lukt dat niet, waaruit blijkt dat zijn opvattingen onvoldoende zijn doordacht. Hij is echter een andere mening toegedaan en vindt dat de meeste mensen onbewust leven, terwijl hij juist alles overziet. En als hijzelf in de problemen is geraakt, heeft dat niets met oppervlakkigheid te maken, waardoor hij geen adviezen nodig heeft. Te pas en te onpas verkondigt hij dan boven die problemen te staan, welk gedrag net zo afstotend is als het cynisme van de scepticus. Want in het 'er boven staan' gaat een oordeel verborgen dat gepaard gaat aan een even groot gebrek aan zelfkennis.

Wat deze groepering betreft, bloeide het spirituele leven in de zeventiger jaren onverwachts en zo krachtig op dat het nauwelijks was bij te houden. Even plotseling borrelden er talrijke spirituele leraren omhoog, die na het tanende gezag van de kerk en de ontoereikendheid van de wetenschap de juiste autoriteit leken te zijn. Scharen bewonderaars verzamelden zich op plaatsen waar deze alwetende meesters hun bodemloos diepzinnige en hoogdravende esoterische vaagheden verkondigden. En hun met verve gebrachte ideeën woekerden overal waar ze niet geverifieerd konden worden. Die meesterlijke bijdragen worden in bepaalde kringen nog steeds hoog geacht, maar zijn verwaarloosbaar. Het goede dat de meer gearde voorgangers hebben voortgebracht is van een geheel andere aard. Dat goede blijkt veel minder uit hun woorden, maar primair uit hun daden, waardoor zij nooit zichzelf centraal stellen.

Dat er verband is tussen dit rationalisme en spiritualisme, blijkt wel uit het feit dat beide tendensen in dezelfde tijd in opkomst kwamen. Als we deze attitudes met elkaar vergelijken, kan ik me niet aan de indruk onttrekken dat het uitingen zijn van dezelfde vèr-standelijkheid. De materialist handelt

en denkt primair met zijn hoofd, de zwever handelt en voelt primair met zijn buik, terwijl het beter is als hoofd en buik gezamenlijk in de ledematen tot actie komen. Hiermee geef ik mijn mening weer dat de overtrokken tegenstelling tussen de wetenschap en de esoterie een tijdverschijnsel is, dat tot uitdrukking wordt gebracht door verstandelijke mensen die onvoldoende in harmonie zijn met zichzelf en de wereld. Het ware beter dat wij inzien dat het ene niet beter is of slechter dan het andere. In dat geval onthoudt de rationalist zich van opvattingen over al dan niet bestaande werkelijkheden die hij niet kan waarnemen. De spiritualist op zijn beurt begrijpt dan dat het atheïsme zuiverder beleefd kan worden dan het mysticisme, terwijl het gedrag van de scepticus gerechtvaardigder kan zijn dan het gedrag van de idealist. Zelfs de ratio kan zinniger zijn dan het luisteren naar de intuïtie.

WETENSCHAP, GODSDIENST, ESOTERIE EN DE UG

INLEIDING

Hierna vergelijken we de uitgangspunten van de wetenschap, de godsdienst, de esoterie en de UG. Daarbij signaleer ik een immense kloof tussen het wereldbeeld van de esoterie en het wereldbeeld dat door vrijwel de hele Nederlandse bevolking wordt aangehangen. Daar komt nog bij dat de UG op enkele essentiële punten afwijkt van de verschillende esoterische leringen, waardoor deze theorie eigenlijk bij geen bestaande opvatting aansluit.

GODSDIENST EN WETENSCHAP

In het spanningsveld van wetenschap en esoterie neemt de religie een tussenpositie in. Het is daarbij opvallend hoe groot het verzet is van de christen tegen de esoterie, terwijl hij probleemloos functioneert in het veld van de wetenschap. En dan te weten dat het materialisme in de wetenschap na de 17^e eeuw is ontstaan als een reactie op de dogmatiek van de kerk. De oorzaak van dat probleemloze samengaan ligt in het christelijke geloof dat er een onoverbrugbare scheiding is tussen het hiernamaals en de wereld waarin wij leven. Dit wereldse bestaan is stoffelijk en tijdelijk, terwijl het leven na de dood onstoffelijk is en eeuwig. Aldus zijn die beide werelden strikt gescheiden, waardoor alleen de zichtbare werkelijkheid onderzocht kan worden. Als gevolg daarvan kijken beide groeperingen op een vergelijkbare wijze naar de wereld. Wetenschappers proberen het ontstaan

van alle gebeurtenissen en het verloop van alle processen te verklaren in termen van oorzaak en gevolg. En wanneer dat niet mogelijk is, blijft er weinig anders over dan te accepteren dat er sprake is van een gebrek aan kennis, toeval, pech of geluk. Christenen geloven dat God in een andere werkelijkheid leeft, en van daaruit de wereld aan de wetmatigheid en toevalligheden overlaat op alle momenten dat hij niet ingrijpt. En wanneer God wel ingrijpt, zien we dat toch niet en begrijpen daar niets van. Aldus voegt de christen aan het wereldbeeld van de wetenschap niets anders toe dan de onbegrijpelijke en onwaarneembare ingrepen van God. Daarmee wijkt het christelijke wereldbeeld slechts op dat ene punt af van de wetenschap. Daarom kunnen de strengste gelovigen en de grootste materialisten functioneren als twee handen op één en dezelfde wetenschappelijke buik.

GODSDIENST EN ESOTERIE

Totaal verschillend is de relatie tussen de godsdienst en de esoterie die een afwijkende visie heeft op het goddelijke en het hiernamaals. Die verschillen zijn niet gering, waardoor de esoterie vroeger als een ernstige bedreiging voor het zuivere geloof werd opgevat. Waren de walgelijke moordpartijen in de late middeleeuwen niet gericht tegen heksen, die met hun kruidenkennis, voorspellende gaven, neiging tot uittrekking en soms zelfs een tijdelijke gewichtsafname veel sensitiever waren dan het volgzaam katholieke publiek dat met volle teugen van die goddelijke brandstapels genoot! In deze dagen vliegen sensitieve mensen niet meer op bezemstelen en voelen zich doorgaans meer aangetrokken tot de esoterie dan tot de godsdienst.

Misschien wel het belangrijkste verschil tussen de godsdienst en de esoterie wortelt in de voorstelling die men van het opperste maakt. Joden, christenen en mohammedanen hebben een antropomorfistische [mens=antropos, morfisme=vormgeving] structuur aan God gegeven, waarbij hij mannelijk is, denkt, voelt, een wil heeft en ons gedrag van bovenaf beoordeelt. Gelijktijdig staat die antropomorfistische godheid in de meest absolute zin boven de mens, wat moeilijk te rijmen is. Ook de esoterie zegt dat God alle menselijke eigenschappen te boven gaat. Maar in die visie is God niet mannelijk, denkt en voelt niet, heeft geen menselijke wil en beoordeelt ons niet van bovenaf. Alles wat de mens zich van God voorstelt is in die denkwijze een menselijke projectie, waardoor er niets overblijft van de christelijke godheid. In die verwerping is de esoterie niet

atheïstisch. De atheïst wijst in alle opzichten het bestaan af van het allerhoogste, terwijl de esoterie leert dat het allerhoogste niet gekend kan worden. Het is echter wel mogelijk om indirect naar God te verwijzen, omdat de mens in de diepste kern goddelijk is.

Door de menselijkheid van God is het de christen gegeven om een persoonlijk gesprek met Hem aan te gaan. Dat bidden is het hoogste wat hij kan doen, hoewel dat hoogste doorgaans bestaat uit een reeks vragen om gunsten. Zo smeken miljoenen mensen in een oorlog of God hun goedgunstig wil zijn ten koste van hun vijanden, terwijl die vijanden hetzelfde doen, waarmee ze het God erg moeilijk maken. De esoterie kent die mogelijkheid niet, want in die leer is de stem van God de stem van ons eigen innerlijk. En die stem wordt des te zuiverder naarmate we minder om gunsten vragen en meer op zoek gaan naar de zingeving die achter alle narigheid en ellende verborgen gaat. In dat opzicht leert de esoterie dat wij altijd zelf onze eigen situatie zijn, in die zin dat er een onmiskenbaar verband is tussen onze zelfkennis en het inzicht dat we van een bepaalde gebeurtenis kunnen leren. Hoe meer we in stilte leren luisteren naar die innerlijke stem, hoe beter we de verborgen zingeving gaan begrijpen van de dingen die ons overkomen.

Wat het leven na de dood betreft, leert de kerk dat wij voor onze daden worden gestraft in de hel of beloond in de hemel. Daarop wordt betrekkelijk veel nadruk gelegd, omdat de individuele mens in de eeuwigheid wordt geheiligd of verdoemd. De esoterie wijst dat geloof om meerdere redenen af. Daarbij zegt het belangrijkste uitgangspunt dat er geen hemel of hel bestaat zoals de kerk dat leert. Belangrijker acht men de opvatting dat we de hemel niet na de dood moeten zoeken, maar tijdens het leven op aarde zoals Jezus en Boeddha dat hebben verkondigd. Jezus voegde daaraan nog toe dat slechts heel weinig mensen de enge weg zien die toegang geeft naar het koninkrijk van de Vader op aarde. Toch hoopt de christen dat hij na de dood naar God gaat, terwijl de esoterische leer de mens laat reïncarneren en daarmee alle nadruk legt op het leven op aarde. Dat neemt niet weg dat er ook in de esoterische leer sprake is van een hemel. Maar dat is de goddelijke bron waaruit het ego is ontstaan en waarin het na dit leven terugkeert.

WETENSCHAP EN ESOTERIE

Zo verdraagzaam als de wetenschap is ten opzichte van de godsdienst, zo groot is haar afkeer van de esoterie en de astrologie die daarvan een onlosmakelijk aspect is. Dat blijkt wel uit het boekje ‘De mythe van de astrologie’, waarin 122 vooraanstaande geleerden onder wie 19 Nobelprijswinnaars in 1976 hun mening over de astrologie niet onder stoel of kerkelijke bank hebben gestoken⁵. Van mensen die hun gezag inzetten in het belang van een gezamenlijke publicatie tegen de astrologie, mag de uiterste zorgvuldigheid verwacht worden. Want door het uitermate hoge niveau van wetenschap en het grote aantal ondertekenaars mogen we zonder meer stellen, dat dit artikel de houding van de wetenschap ten aanzien van dit onderwerp tot uitdrukking brengt. Daarbij is het niet relevant dat dit boekje al enige tijd geleden is geschreven. Want sinds die tijd zijn er geen gegevens boven tafel gekomen die tot andere inzichten hebben kunnen leiden.

De Society for the Psychological Study of Social Issues in de V.S. verkondigde in dat boekje bij monde van professor B. de Bok de volgende opvatting: “De belangrijkste reden waarom mensen zich tot de astrologie en aanverwante bijgeloven wenden, is dat ze in hun leven de middelen ontberen om ernstige persoonlijke problemen op te lossen door ze onder ogen te zien. Wanneer morele attitudes worden afgezwakt door depressie of oorlog, neemt de verwarring toe, wordt het zelfvertrouwen minder en verbreidt het geloof in het occulte zich.” Nog een paar graden enthousiaster schreef de Nederlandse filosoof prof. Delfgaauw in het voorwoord: “De astroloog doet afstand van zijn persoonlijke verantwoordelijkheid en delegeert die aan de sterren. Daarmee is de sterrenengelovige zo bezeten van het lezen van zijn lot, dat de wereld voor hem niet meer bestaat.”

Dit vernietigende oordeel op het allerhoogste niveau van wetenschap heeft een christelijk-materialistisch tintje. De christelijke wetenschappers uit dat gezelschap accepteren niet dat de sterren invloed hebben op de mens, want een dergelijke invloed heeft God alleen. En de materialisten uit dezelfde groep accepteren dat niet, omdat de materie in hun visie geen bewustzijn heeft. Het wetenschappelijke verzet tegen de astrologie moet zich daarom volledig richten tegen de esoterische opvatting dat de mens niet alleen naar zijn lichaam een deel is van de aarde, maar dat ook zijn bewustzijn uit de aarde voortkomt. En dat wordt onmogelijk geacht, omdat de instrumenten niet aantonen dat de aarde en de sterren bewustzijn hebben. Verder is men ervan overtuigd dat er niets bestaat dat hoger bewust is en meer kennis heeft dan de mens, c.q. de wetenschapper. In die visie wordt de aarde dood verklaard

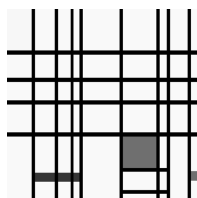
en verzet men zich tegen de opvatting van Lovelock dat de aarde een organisme is dat over een regulerend vermogen beschikt.

Van een geheel andere orde dan het voornoemde boekje is het werk ‘Astrologie; zin of onzin?’⁶ van Martens en Trachet. Dat bijna vernietigende werk dat enige tijd daarna werd gepubliceerd, is op degelijke argumenten gebaseerd. En dan maken de astrologen een fout als zij die kritiek negeren en niet proberen er hun voordeel mee te doen. Wat de waarde van de astrologie betreft, verwijs ik naar Nostradamus en Plato bij wie we een andere visie beluisteren. Nostradamus schreef in de 16e eeuw dat de mens, zijn planeet en het heelal één bewegend organisme vormen, terwijl Plato schreef dat het woord theos [= god] is afgeleid van een werkwoord dat bewegen betekent. In dat perspectief is God de beweging van de mens en de stelsels waarvan wij deel uitmaken, wat het mogelijk maakt om uit de planetaire bewegingen een soort zinvol gedrag af te leiden. Dan draaien de planeten niet mechanisch om elkaar heen, maar vertelt elke beweging iets van de “fysieke” en “psychische” conditie van dat hemellichaam. En omdat de mens naar zijn hele wezen deel uitmaakt van dat planetaire geheel, zijn we in staat om uit de loop van de aarde rondom de zon een toestand af te leiden die zijn weerslag heeft op onze eigen conditie.

Met deze opmerking wijs ik erop dat veel wetenschappers zich verzetten tegen de astrologie en de esoterie in het algemeen zonder te weten waarover het gaat. In werkelijkheid verzetten zij zich dan niet tegen de esoterie, maar tegen de beeldvorming die zichzelf hebben gecreëerd op basis van onwetendheid en vooroordeel. Gelijktijdig merk ik op dat veel wetenschappers de esoterie negeren of daarop kritiek hebben, waarbij dat terecht is. Dat geldt bijvoorbeeld voor de vaagheden op dat gebied in combinatie met de meest onzinnige pretenties.

DE UG EN HAAR POSITIE

Hierna gaat het om de houding van de UG ten opzichte van de godsdienst, de wetenschap en de esoterie. Die kan alleen worden afgeleid van het uitgangspunt van de UG dat de samenhang tussen de bron van het universum (*doorgaans God genoemd*) en het universum niet verbroken kan worden. We kunnen dat vergelijken met het verband tussen de kunstenaar en het kunstwerk, in die zin dat het kunstwerk zijn betekenis ontleent aan de intenties en de werkwijze van de kunstenaar. Zo zou dit onbetaalbare schilderij van Mondriaan onmiddellijk in de prullenbak zijn verdwenen, als

ik dat had gemaakt. Maar wie de stijl en de intenties van de schilder kent, beseft de zinvolle betekenis ervan die ik er tijdens mijn prutserij niet aan had kunnen geven. Vergelijkbaar daarmee is het onmogelijk om de diepgang van de structuur van dit universum te peilen:

- als men met de materialisten gelooft dat dit kunstwerk (*heelal*) zichzelf heeft geschapen tijdens de oerknal.
- als men geloof in een God die gekenmerkt wordt door de meest volmaakte mensachtige eigenschappen, welk opperwezen dit heelal heeft geschapen zoals het hem had behaagd.

Het is zinloos om die visies te bestrijden, omdat die uitgangspunten met de beste wil van de wereld niet met de UG in overeenstemming zijn te brengen. Verder ben ik totaal niet geïnteresseerd in al die godsdienstige verschillen tussen de joden, de Arabieren en de christenen, waardoor de lezer zou mogen verwachten dat het geloof er steeds buiten wordt gehouden. Toch is dat onmogelijk, omdat de UG de theosofische opvatting onderschrijft dat de bijbel restanten bevat van zeer oude wijsheid. En als ik die “juweeltjes” uit zeer oude tijden bespreek met de bedoeling om de theorie van de UG te ondersteunen, ben ik soms gedwongen om vrij hard te wijzen op de meest onzinnige interpretaties die de gelovige joden en christenen daaraan in de loop der tijden hebben geven.

De wetenschap is een geheel ander verhaal, omdat die van ons allemaal is. In die kringen woekert het materialisme en wordt er zelfs vol overtuiging omarmd, waardoor we moeten erkennen dat de wetenschap en het materialisme in deze tijd één zijn. Dat dwingt mij voortdurend om standpunten van de wetenschap te bestrijden, terwijl het dan in werkelijkheid gaat om het materialisme. De wetenschap is mij heilig, maar dat geldt zeker niet voor de wetenschap van deze tijd. Dat de huidige wetenschappen zeer waardevol zijn op de materiële gebieden, weet iedereen. Maar dat het geestelijke niveau ronduit bedroevend is, zal door velen worden betwist. Dat laatste interpreteer ik als een teken van deze tijd, welk standpunt ik zal verantwoorden in de UG. Daarbij merk ik twee dingen op:

1 Het materialisme is de werkhouding in de wetenschap. Als voorbeeld daarvan doet de fysicus onderzoek naar het ontstaan van dit universum en beperkt zich daarbij tot de meetbare verschijnselen. Hij vraagt zich daarom niet af hoe dit universum uit het niets is ontstaan, want dat kan hij niet met zijn apparatuur onderzoeken. Daar is niets mis mee, want deze houding heeft als voordeel dat iedereen wetenschap kan beoefenen, ongeacht het geloof. Aan de andere kant draag ik een groot aantal argumenten aan die de beperkingen en tekortkomingen van die werkwijze illustreren.

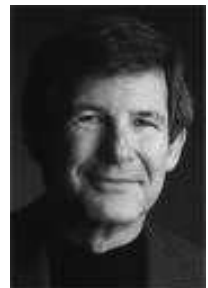
2 Heel anders is het materialisme als overtuiging. Veel wetenschappers maken geen onderscheid tussen hun materialistische werkwijze en het materialisme als geloof. Zij denken dat hun geloof wetenschappelijk verantwoord is, wat ik bestrijd. Al mijn verzet tegen de wetenschap richt zich op deze categorie. Ik vind het belangrijk dat de lezer dit steeds voor ogen houdt, als ik voor de zoveelste keer stelling neem tegen

Dat geloofsovertuigingen in de huidige wetenschap een belemmerende rol spelen, blijkt als wetenschappers met opvattingen worden geconfronteerd die dwars ingaan tegen wat voorheen bewezen leek te zijn. Daarop wijzend zei de geniale grondlegger van de nieuwe natuurkunde Max Planck: “Een waarheid triomfeert niet omdat zij haar tegenstanders overtuigt en het licht laat zien. Maar omdat de tegenstanders uiteindelijk sterven en er een nieuwe generatie opgroeit die er mee bekend is.” In dat opzicht geloven veel wetenschappers op dezelfde wijze

als godsdienstige mensen.

Ter ondersteuning van mijn visie verwijs ik naar Gary Zukav's boek 'De dansende Woeli meesters'⁷. Daarin schrijft hij: "De meeste mensen bedoelen als ze wetenschapper zeggen eigenlijk technicus. Een technicus is iemand met een hoogwaardige opleiding, wiens taak het is bekende technieken en principes toe te passen. Een wetenschapper is iemand die het ware karakter van de werkelijkheid probeert te doorgronden. Hij houdt zich bezig met het onbekende. Kort gezegd ontdekken wetenschappers, terwijl technici toepassen. De laatste categorie heeft geen

belangstelling voor het wezenlijk nieuwe. Hun optiek is betrekkelijk smal.” Ik denk dat hij daarin gelijk heeft. Maar juist de technici die zich erop beroemen wetenschapper te zijn, doen de meest onzinnige uitspraken over onderwerpen waarvan ze weinig tot niets weten. De echte wetenschapper weet wat hij onderzoekt en weet waarover hij geen uitspraken kan doen. Toch toont het boekje ‘De mythe van de astrologie’ aan dat sommige overtuigingen in de wetenschap een veel grotere rol spelen dan wetenschappelijk verantwoord is.

Blijft over de verhouding tussen de UG en de esoterie. In mijn visie verwijst de esoterie (*verborgen*) in de kern naar een zeer diepgaand kennisgebied dat wij nog niet kunnen peilen. In schrille tegenstelling daarmee zijn de esoterische bewegingen (*verenigingen en genootschappen*) van deze tijd op sterven na dood, omdat de logisch denkende mens daar niets meer te zoeken heeft. Naar mijn mening kan de UG naar de toekomst toe misschien wel een brugfunctie vervullen, maar dient zeker niet bij de huidige esoterie ingelijfd te worden. En toch was ik zonder de theosofische werken van Blavatsky niet in staat geweest om de UG tot ontwikkeling te brengen.

HET VICIEUZE KARAKTER VAN DE GELOOFSOVERTUIGING

De besproken tegenstellingen hierna met rust latend, is het duidelijk dat iedereen probeert de wereld op zijn eigen manier te begrijpen. Daarbij komt het betrekkelijk vaak voor dat we alleen de dingen willen zien, horen en begrijpen die in onze kraam te pas komen. Daardoor vind ik het een groot voordeel dat de doordenking van de logica van de UG voor mij zeer confronterend was en dat voor veel anderen ook zal zijn. Toen ik dat eens overdacht, hoorde ik iemand achter mij zeggen dat hij niet in God gelooft. “Waarom niet?” zo reageerde ik tamelijk impulsief. En voordat ik inzag dat die vraag tot niets kon leiden, hoorde ik hem al zeggen: “Omdat ik niet geloof in een god die naar willekeur handelt.” En toen kon ik helaas niet meer stoppen. “Wie zegt dan dat God willekeurig handelt?” antwoordde ik daarop. “Nou, dat is toch wat mensen van God denken?” “Maar wie denkt er in dit geval?” zo vroeg ik opnieuw. “Denkt u na over het wezen van God, denkt u na over wat mensen denken over het wezen van God, of denkt u niet na over wat mensen zeggen die ook niet nadenken?” “Dat begrijp ik geloof ik niet zo erg goed,” was het verwarde antwoord, waardoor ik aan dat geloof geen touw kon vastknopen.

“Ik geloof niet in reïncarnatie,” hoorde ik zijn buurman zeggen. “Zo, en waarom niet?” luidde mijn al even impulsieve vraag, want ook dat onderwerp ligt mij na aan het hart. “Ik zie dat als de behoefte om weer op de aarde terug te komen. Dat geloof is een verkapte uiting van de gehechtheid aan het leven,” luidde het antwoord. “Is dat zo, maar hoe weet u dat reïncarnatie inhoudt dat WIJ ZELF terugkomen?” vroeg ik. “Dat is toch logisch,” luidde het scherpzinnige antwoord. “En waarom is dat logisch?” kwam ik terug. “Het re-als voorvoegsel van incarnatie duidt er toch op dat **wij** terugkomen in het vlees, niet waar?” Dat antwoord was inderdaad niet waar en zelfs uitermate onlogisch. Volgens mij, alle boeddhisten plus vele anderen, en dat zijn er nogal wat, leven wij als zelfbewust wezen slechts éénmaal op deze aarde.

Middels deze sche(r)ts probeer ik aan te geven dat iedere vorm van religieus geloof is gebaseerd op fundamentele onwetendheid. Het klinkt prachtig om het geloof te verbinden met de onvoorwaardelijke overgave aan Jezus of God, omdat daarmee het onwankelbare karakter van dat geloof is geheiligd. En omdat het zich richt op God, kan er niets hogers zijn dan dat. Hetzelfde geldt voor de wetenschap, want ook aan de verbinding daarmee kan iemand een soort schijngesag ontlenen dat anderen niet gemakkelijk kunnen weerleggen. Deze overtuigingen worden in de godsdienst en in bepaalde gevallen ook in de wetenschap als waardevol beoordeeld, terwijl ze gekenmerkt worden door een afhankelijke gebondenheid. Daarmee verschilt het overtuigde geloof van het zuivere geloof dat getuigt van een open wereldbeeld waarin alle denkbare perspectieven bestaan. Het is onmogelijk om te functioneren zonder geloof en veronderstellingen, omdat niemand de werkelijkheid in al zijn aspecten kent. Maar als het geloof een standvastig karakter heeft aangenomen, is er sprake van versterkte gevoelens en vastgeroeste gedachten. Het maakt dan niet meer uit of we in de wetenschap geloven of in God. In al die gevallen is de overtuiging bewustzijnsvernauwend.

In 2004 vertelde een non die in het zuiden van Frankrijk woonde op de televisie hoe indrukwekkend de hemelwereld des avonds kan zijn. Alles was zo groots, dat ze soms bijna ongelovig werd. Ze vroeg zich op die momenten namelijk af hoe het mogelijk is dat God als de schepper van het oneindige universum zich met haar kleine persoontje kon bemoeien. Deze vrouw die geregeld opging in de onbevattelijke grootsheid van het bestaan, voelde zich schuldig omdat ze God op die overweldigende momenten niet in het vermenselijkte kader kon plaatsen dat de kerk aan Hem heeft

gegeven. Blijkbaar horen dergelijke vragen niet thuis in de godsdienst, want twifelen aan zijn almacht is zondig.

In algemene zin mogen we stellen, dat naarmate wij sterker overtuigd zijn wij meer verdringen wat we niet willen waarnemen, en benadrukken wat wij belangrijk vinden. Om te voorkomen dat een overtuiging prijsgegeven moet worden, creëren we een veld van afwerende attitudes tegen andersdenkenden. Daarbij zijn we geneigd om ons aan te sluiten bij een groep waarbinnen die overtuiging wordt bevestigd en bekrachtigd. De daaruit voortkomende mentale verharding staat echter voortdurend onder druk van het tegengas van de wereld, waardoor elke overtuiging geleidelijk slijt of schoksgewijs verandert. We kunnen dat vergelijken met een zeilschip dat over-tuigd is om sneller vooruit te komen. Elk schip dat teveel zeil opzet, strandt of vergaat in zee als de windkracht te sterk wordt. En pas als iemand de opgelopen schade repareert, kan dat schip weer vooruit.

LEREN EN BEWUSTWORDING

DE TIJDGEEST EN DE MANAGERZIEKTE

Als ik me afvraag hoe we in deze tijd met onze kennisgebieden omgaan, valt het mij op dat de aloude opvatting ‘Kennis is macht’ vooral vorm heeft gekregen in de diplomering. Daarbij verwijst die macht veel meer naar de verwerving van een goed betaalde baan dan naar het leerproces als zodanig. Daarmee bedoel ik dat het eindresultaat van de meeste studies veel belangrijker is geworden dan de vraag wat de verworven kennis voor onze ontwikkeling betekent. Tijdens zijn studie wordt de student geleerd om modellen toe te passen die anderen voor hem hebben bedacht, terwijl hij dat vanzelfsprekend vindt, omdat hij daarvan iets kan leren. Hoewel niemand dat laatste kan ontkennen, heeft het aanleren van modellen geleid tot deze vergadermaatschappij waarin modellen eindeloos worden besproken, gewijzigd en geherwaardeerd. En daarna komt de man met de bijl die met een nieuw model alles herstructureert. Helaas gaan die modellen primair over modellen en gemodelleerde mensen, waarbij het aantal managers onophoudelijk groeit ten koste van de mensen op de werkvloer. Als bijverschijnsel holt men in een toenemend aantal gevallen de nog bestaande waarden en werklust uit zonder de oorzaak daarvan te beseffen. Dat men in die gevallen niet weet hoe het anders moet, wijt ik niet alleen aan de kwaliteit van ons ver-standelijke onderwijs en al

diegenen die de vèr-standelijke regels bedenken. De primaire oorzaak ligt bij de tijdgeest, dat wil zeggen bij ons allemaal. En daarmee zijn we weer terug bij de problemen die in deze tijd steeds grotere vormen aannemen.

TIJDGEEST EN BEWUSTZIJN

De problemen van deze tijd worden niet veroorzaakt door de schrijvers van leerboeken, de leraren, leerlingen en de ouders, niet door de presidenten en politici, niet door de politie, de gastarbeiders, de mensen met geld, inhalige werkgevers, onwerkwillige werknemers, werklozen, de economie, het materialisme, de godsdienst, het fundamentalisme, de kerken, de moskeeën, de televisie met zoveel geweld, de normvervaging, de bureaucratie en alles wat we nog meer kunnen bedenken. Het gedrag van iedereen is zoals Lovelock zei de uitdrukking van één en hetzelfde krachtenspel, wat voor mij de tijdgeest is die in iedereen doorwerkt.

Voor de verklaring van de door mij gesignaleerde vèr-standelijkheid vind ik alleen aansluiting bij de esoterie die ons leert dat alle mensen naast het onderbewuste en het zelfbewustzijn ook een hoger bewustzijn hebben. In dat drievoudige verband van het lagere, gewone en hogere bewustzijn werk ik in de UG de gedachte uit dat de mens op dat hoogste niveau bewust is zonder daarvan bewust te zijn. Daarmee komt dat bewustzijn dichtbij wat Jung destijds het collectief onbewuste heeft genoemd. Die collectieve verbinding laat zich vertalen in de opvatting dat alle mensen op een bovenpersoonlijk niveau met elkaar zijn verbonden, zonder dat wij dat zelf ervaren. Uit dat collectief onbewuste komen alle impulsen voort die het bewustzijn van de individuele mens, groepen van mensen en de mensheid als één geheel aanzetten tot handelen. In die opvatting kunnen we de aard van de besproken impulsen alleen begrijpen als de tijdgeest die zich verwerkelijkt in dat collectief onbewuste.

Als mijn visie juist is dat er sprake is van collectief doorwerkende impulsen waarvan wij niet bewust zijn, terwijl die impulsen steeds meer versnellen, mogen we verwachten dat de meeste mensen steeds heftiger op die tijdgeest gaan reageren. De UG werkt daarnaast de gedachte uit dat de mens zijn persoonlijke zingeving ontleent aan de verbinding met dat collectieve bewustzijn. Daardoor kan er geen wrijving zijn tussen de zingeving van ons eigen leven en de zingeving die zich in de wereld manifesteert. Daaruit mogen we afleiden dat iedere vorm van verzet tegen de tijdgeest in wezen een vorm van verzet is tegen de zingeving van ons

eigen leven. Daar staat dan tegenover dat we elke verandering in de wereld beter gaan accepteren (*passief*) en daarbij adequater gaan ingrijpen (*actief*), naarmate wij beter leren luisteren naar onszelf. Het klinkt gek, maar dat is de ware betekenis van het woord religie.

RELIGIE EN DE WARE VERBINDING

Het Latijnse ‘religare’ betekent jezelf in verbinding brengen, of trouw betonen aan iets anders dan jezelf. In de afgelopen eeuwen is dat begrip door de christelijke godsdiensten vertaald in de trouw aan de kerk en de zich boven het volk verheffende machthebbers. In werkelijkheid geeft dit begrip echter aan dat wij voortdurend proberen in verbinding te komen met iets hogers dat buiten ons gezichtsveld valt en toch in onszelf verborgen ligt. Plato beschreef 2400 jaar geleden dat de mens in dat opzicht in twee werelden leeft, waarbij zijn verhaal van de grot alleszeggend is. Het volgende gedeelte heb ik uit zijn boek *Politeia (De Staat)* overgenomen.

“Stelt u zich eens mensen voor die in een zeker onderaards rotsachtig hol wonen dat over de gehele lengte naar het licht toe een brede opening heeft. Hierin nu bevinden zich mensen die van hun jeugd af, aan armen, benen en hals zijn gebonden, zodat ze bepaald in dat hol moeten blijven, er slechts voor zich uit kunnen zien en door hun boeien in de onmogelijkheid verkeren hun hoofd naar een andere richting te wenden. Een van boven uit de verte stralend licht beschijnt hen van achter, en tussen het vuur en de geboeide mensen loopt er boven hun hoofd een weg. Verbeeldt u zich dat er langs de weg een muur is gebouwd, op dezelfde wijze als er een schot is tussen de marionettenspelers en de toeschouwers, waarboven zij hun ledenpoppen vertonen. Dat alles heb ik in mijn verbeelding voor me.

Stelt u zich nu verder voor dat er zich langs die muur mensen bewegen en verder ook met dieren van steen en van hout, kortom allerlei voorwerpen die van boven de muur uitsteken. Zoals het gewoonlijk gaat, zijn er enkelen die spreken, anderen zwijgen. Vreemd is dit beeld en vreemd zulke gevangenen. Maar toch gelijken zij precies op ons. Want gelooft ge dat zij van zichzelf ooit iets anders gezien hebben dan de schaduwen die door het licht op de muur van het hol dat tegenover hen bevindt worden teruggekaatst? Hoe zouden zij die toch hun gehele leven genoodzaak zijn hun hoofd onbeweeglijk te houden, ooit iets anders dan schaduwen kunnen zien? En wat zien zij van de dingen die voorbijgedragen worden? Niet eveneens een schaduw? Natuurlijk. En als het nu eens mogelijk was dat ze met elkaar konden spreken, denkt u dan niet, dat zij op hun manier aan de dingen die zij zien voorbijdragen een naam zouden geven? Ga nu eens na wat hun zou overkomen als men hen zou bevrijden van hun boeien en genezen van hun begoocheling en hij zou gedwongen worden zijn hoofd om te draaien, en in het licht te zien, en verder door dit zien pijn leed, en door het verblindend licht niet eens goed naar de dingen kon kijken, waarvan hij tot nog toe

De grot van Plato, gravure uit de 16^e eeuw.

Zie het licht van de zon dat niet naar binnen dringt en het licht van het vuur in de korf dat de schaduwen maakt op de muur.

slechts de schaduwen had aanschouwd. Hij zou menen dat hij een weinig dichter bij het zijnde zou zijn gekomen en dichter bij de dingen. En als men hem nu met geweld door de ruwe en steile opgang plotseling uit zijn hol wegtrok, hij zou dan” vrij vertaald en door mij aangevuld niets meer zien. Niet

omdat de bron van dat licht te fel is, maar omdat wij dat andere geestelijke licht niet met de ogen kunnen zien.

Zowel uit dit verslag als uit zijn wijsbegeerte kunnen we afleiden dat Plato dat hogere bewustzijn zelf had ervaren. Dat we die ervaring niet cadeau krijgen, lezen we in het Thomas-evangelie: “De discipelen zeiden tot Jezus: Op welke dag zal het koninkrijk komen? Jezus zeide: Het komt niet in een verwachting. Men zal niet zeggen: ziet hier of ziet daar. Maar het koninkrijk van de Vader is uitgebreid op de aarde en de mensen zien het niet”⁷⁸. Daarmee is het koninkrijk van de Vader niets anders dan het bewustzijn in het ware licht, dat alleen bij gebrek aan beter de naam licht draagt.

Omdat de vroege kerk ‘het koninkrijk Gods’ exclusief met Jezus en het leven na de dood heeft verbonden, is dat begrip zwaar beladen. Daardoor moet het wel vreemd klinken dat het koninkrijk Gods van oorsprong in de wereld thuishoort en niets met het hiernamaals te maken heeft. In dat verband geeft het begrip religare aan dat het in essentie in de bestemming van alle mensen ligt besloten, om zich tijdens het leven op aarde te leren verbinden met dat goddelijke koninkrijk in de mens. De innerlijke verbinding met die bron is geen illusie, geen droom voor zwevers of alleen weggelegd voor de hoogstbewuste mensen op deze aarde. Dat bewustzijn leeft in ieder van ons en draagt in de UG de naam **transcendent bewustzijn**.

DE VOEDING VAN HET TRANSCENDENTE BEWUSTZIJN

Veel mensen geloven dat er geen hogere realiteit bestaat dan de zichtbare werkelijkheid en het bewustzijn dat daarover nadenkt. In het verlengde daarvan geloven veel wetenschappers dat er in dit universum niets kan bestaan dat boven de wetenschap uitgaat. Die mening deel ik niet. Evenmin beschouw ik het bidden als het hoogste bewustzijn, omdat we dan persoonlijk voelen, denken en vaak ook nog vragen. Het transcendente bewustzijn gaat daarentegen volledig uit boven de zelfveraring en daarnaast ook nog boven het collectief onbewuste. De esoterie leert dienaangaande dat we door te mediteren hogerbewust kunnen worden, welke opvatting ik onder bepaalde voorwaarden onderschrijf. Om die voorwaarden gaat het voorlopig niet. Nu gaat het alleen om de stelling dat wij zelfs op dit moment met dat hoogste bewustzijn zijn verbonden; niet direct, maar wel indirect. Wij zouden namelijk volkomen stuurloos worden op het moment dat ons persoonlijke bewustzijn niet meer gevoed wordt door het collectief onbewuste, dat op zijn beurt wordt gevoed door de transcendente laag van het bewustzijn. Zonder die allerhoogste voeding waren we zelfs gelijk aan de dieren.

Misschien wordt dat verband iets duidelijker als we gebruik maken van de begrippen **onder**bewust, zelfbewust en **boven**bewust. Freud heeft ons geleerd dat het bewustzijn van de mens vergeleken mag worden met een ijsberg die voor 90% onder water verborgen gaat. Het on(der)bewuste is dan onzichtbaar onder de waterspiegel, in welke vergelijking onze bewuste gedragingen, voorstellingen, gevoelens en intenties slechts 10% uitmaken van ons bewustzijn. Daarnaast sprak Jung van het collectief onbewuste, dat in de UG als bovenbewust wordt opgevat en ook het hogerzelf genoemd mag worden. Als we dat toevoegen en er een drietal van maken, verandert de verhouding doordat we voor 45% onderbewust en voor 45% bovenbewust zijn, terwijl we voor 10% bewust zijn van onszelf. Vervolgens plaatsen we de laag van het transcendente bewustzijn weer boven dat drietal, zijnde het hogerzelf (= *collectief onbewuste*), het zelfbewustzijn en het on(der)bewuste. Aldus is het transcendente bewustzijn in die verbinding de voedende bron die bij alle mensen in eerste instantie het hogerzelf activeert, dat in tweede instantie onze persoonlijke ontwikkelingen aanstuurt. En zo ontlene wij de zingeving van ons persoonlijke bestaan indirect aan het hogerzelf en dubbel indirect aan de goddelijke bron. Dit wordt in het achtste hoofdstuk bij de bespreking van de leer van Plato duidelijk gemaakt.

Volgens de UG draaien onze denkprocessen in zinloze kringetjes rond als er geen adequate verbinding (*religare*) is tussen het persoonlijke bewustzijn en het hogerzelf, dat op zijn beurt zonder enige begrenzing wordt gevoed door dat allesverbindende transcendentale bewustzijn. De denker handelt dan niet zinvol, maar dartelt rond als een uitgelaten hond die reageert op zintuiglijke indrukken en zich blindelings vastbijt in “rondvliegende” gedachten. Misschien begrijpt de lezer hiermee de zin van de voorafgaande uitweiding. Vèr-standelijke denkers zoeken in deze snel veranderende tijden voortdurend naar oplossingen, zonder dat hun denkvermogen in voldoende mate wordt gevoed door hun “eigen” hogerzelf, dat in de vorm van het collectief onbewuste is verbonden met de hogerzelden van de medemens. In die samenhang functioneren wij alleen zinvol, als we geleerd hebben om ons wezenlijk te verbinden met de zingeving van de mens waarop we zijn betrokken. In omgekeerde zin neemt die zingevende voeding af naarmate we meer vanuit ons vermeende eigenbelang gaan leven. Een en ander betekent dat er een onmiskenbare relatie is tussen de huidige vèr-standelijkheid en het inlevingsvermogen in andere mensen.

Aldus werkt de tijdgeest vanuit dat transcendentale bewustzijn door in alle mensen, die daarop op hun eigen wijze reageren. En zo is er een onmiskenbaar verband tussen de door mij gesignaleerde vèr-standelijkheid, het materialisme in de wetenschap, de ik-gerichtheid van de new agebeweging en de huidige fase van spirituele bewustwording. Die samenhang vertelt mij en u misschien ook dat de mensheid in de komende tijden alleen verder komt, als we een gradatie bewuster worden van onze relatie tot de medemens. Wie geestelijk groeit door belemmerende overtuigingen los te laten, verbindt zich beter met zijn hogerzelf. Gelijktijdig krijgen we dan meer zicht op de zingeving van deze wereld in verandering. Daarbij gun ik iedereen van harte de uitdaging om steeds verder boven zijn persoonlijke beperkingen uit te willen groeien. Mogelijk kan de UG daarbij behulpzaam zijn.

HELDERZIENDHEID EN HET TRANSCENDENTE BEWUSTZIJN

Omdat dit boek voortdurend verwijst naar twee soorten bewustzijn, is het zinvol daarover tot besluit van dit inleidende hoofdstuk iets meer te zeggen. De vormen van de dingen die voor ons de enige werkelijkheid zijn, de waarneming en de voorstelling, werden door Plato opgevat als de schaduwen van de werkelijkheid. In zijn visie houden die vormen het ware licht tegen van de transcendentale werkelijkheid die alleen geschouwd kan

worden. De verwerving van het geestelijke licht dat hierna **schouwen** wordt genoemd, was in de oudheid het doel van de inwijding en het wezen van de verlichting. Dit verklaart de fundamentele tegenstelling tussen de zintuiglijk georiënteerde wetenschap van deze tijd en de wetenschap der ouden die primair op het schouwen was gebaseerd. Zonder ‘religare’ zijn die lagen van het bewustzijn niet te verbinden, waarin een opgave besloten ligt in de richting van de toekomst van de wetenschap.

Daarbij merk ik op dat de mens alleen kan schouwen op een niveau dat boven het zelfbewustzijn en het daarbij horende voorstellingsvermogen uitgaat. Een hogezelf-ervaring kan achteraf worden beschreven als kosmisch, alomvattend of goddelijk, waarbij het altijd gaat om een veranderde staat van het bewustzijn die genoegzaam bekend is in de parapsychologie. Het schouwen gaat daar in essentie echter boven uit, waardoor het alleen beschreven kan worden door de enkeling die zelf geschouwd heeft. En omdat daarover (*vrijwel*) nooit iets is opgetekend, moeten we normaliter teruggaan naar de overgeleverde geschriften uit de oudheid, als we daarvan iets meer willen weten. Het is dan ook een voorrecht, dat ik dankzij mijn vrouw Sam in staat ben geweest om de aard van het schouwen te onderzoeken. Dat ik buiten haar niemand ben tegengekomen die ook kan schouwen, zegt natuurlijk niets. Aan de andere kant heb ik een groot aantal boeken gelezen van mensen die pretenderen te schouwen en daarmee toegang hebben tot de akasha-kronieken (*een begrip dat verwijst naar het collectieve geheugen van de mensheid*). Maar in alle gevallen blijkt mij uit hun beschrijving dat zij niet werkelijk hebben geschouwd. Zij zijn helderziend, wat om meerdere redenen van een andere orde is.

Elke helderziende indruk, hoe juist die ook mag zijn, is van nature gekleurd door persoonlijke opvattingen en varieert daarmee van 99,99% juist tot 99,99% onjuist. Om te voorkomen dat deze weergave negatief wordt geïnterpreteerd, wijs ik er met nadruk op dat sommige helderzienden met een foutmarge van 0,01% geweldig werk verrichten. Maar er zijn ook “helderzienden” die hun persoonlijke opvattingen, gedachten en overtuigingen zodanig in beelden verwerklijken, dat ze daarmee onophoudelijk en vicieus hun eigen overtuigingen bevestigen. Weer anderen denken dat ze indrukken opvangen van overleden mensen, terwijl die indrukken worden uitgezonden door de behoeftige vragensteller, die